

ਰਾਜੀਵ ਨਰਾਇਣ ਰੈਨਾ ਜੇ.

ਨਫ਼ਤਰ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2016 ਦਾ CWP ਨੰ 3233

ਫਰਵਰੀ 17, 2016

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950— ਧਾਰਾ. 20(2)— ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ— ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ 'ਚ, ਸੇਵਾ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ 'ਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦਾ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 10 ਜੂਨ, 2015 ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵੇਚਣਾ, ਜੋ ਕਿ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਘੋਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਹੈ- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰਥ ਹੈ- ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਖਾਰਜ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰਥ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ .

(ਪਰਾ 14)

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਾਜੀਵ ਆਨੰਦ ਨੇ ਕੀਤੀ ।

ਰਾਜੀਵ ਨਰਾਇਣ ਰੈਨਾ, ਜੇ.

(1) ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਬਦਸੂਰਤ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 5 ਮਈ, 2012 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਵਾਰਡਰ ਸੀ , ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖਤ ਪੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 5 ਮਈ, 2012 ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਟਾਵਰ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈੱਡ ਵਾਰਡਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਜੈਲਾ ਨਾਮਕ ਕੈਦੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ। ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ 'ਤੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ 400 ਗੋਲੀਆਂ ਐਲਪ੍ਰੈਕਸ ਅਤੇ ਲੋਮੋਟਿਲ ਅਤੇ 500 ਰੁਪਏ ਦੇ ਚਾਰ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ। ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਏ ਪੋਲੀਥੀਨ ਬੈਗ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 150 ਗ੍ਰਾਮ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਇੱਟ ਹੈ। ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ,

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਕੋਲ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਗੋਲੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮਦਦ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਹੋਰ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨੀ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਡਿਊਟੀ ਦੌਰਾਨ ਦੁਪਹਿਰ 12.00 ਤੋਂ 3.00 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ।

(2) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਹੈੱਡ ਵਾਰਡਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਾਰਡਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਟਾਵਰ ਨੰਬਰ 2 'ਤੇ ਦਰਖਾਸਤਕਰਤਾ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਗਏ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਟਰਾਊਜ਼ਰ ਦੀ ਜੇਬ 'ਚੋਂ 1000 ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਦਰਖਾਸਤ ਅਤੇ ਕੈਦੀ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਡਰੱਗਜ਼ ਐਂਡ ਸਾਈਕੋਟ੍ਰੋਪਿਕ ਸਬਸਟਾਂਸਿਜ਼ ਐਕਟ 1985 ਦੀ ਧਾਰਾ 22 ਅਧੀਨ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 78 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ 5.00 ਵਜੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ 5 ਮਈ, 2012 ਤੋਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਕੋਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਬਠਿੰਡਾ ਦੁਆਰਾ 8 ਮਈ, 2012 ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪਰਾਧਕ ਮਾਮਲੇ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2013 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 311 (2) (ਬੀ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ, ਬਠਿੰਡਾ ਨੇ 12 ਨਵੰਬਰ, 2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

(3) ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ/ਅਪੀਲ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 2014 ਦਾ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 19593 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ 19 ਸਤੰਬਰ, 2014 ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਆਰਡਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2013 ਦੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਤਾਜ਼ਾ ਹੁਕਮ 7 ਜਨਵਰੀ, 2015 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੁਲਿਸ (ਜੇਲ੍ਹਾਂ), ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਟਾਲਦਿਆਂ ਧਾਰਾ 311(2)(ਬੀ) ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਨੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਜੇਲ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਚੱਲੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2015 ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ

(*Rajiv Narain Raina, J.*) ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ 10 ਜੂਨ, 2015 ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਪੁਲਿਸ (ਜੇਲ੍ਹਾਂ), ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 20(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। . ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਮੀਮੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਨਿਯਮਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 311(2) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ. ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਸਰਗਰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦੋਹਰੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

(5) ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਘਰੇਲੂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤੋਲੇ ਗਏ ਉਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਘਰੇਲੂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 1000 ਗੋਲੀਆਂ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਅਸੰਭਵ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਉਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਤਸੱਦਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮਾਣਯੋਗ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿਚ ਅਤਿਅੰਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜੀਵਿਕਾ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ

ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁੜ-ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 20(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਉਹੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਤੋਲਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ

ਸਨ।

(6) ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ, ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸੱਤ ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਘਰੇਲੂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਘਰੇਲੂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ 'ਚ ਹੈਂਡ ਵਾਰਡਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ; ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਵਾਰਡਰ ਅਤੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਹਾਇਕ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਬਠਿੰਡਾ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ [ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਫਾਈਲ: ਜੱਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ]। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਡਿਊਟੀ ਦੌਰਾਨ ਟਾਵਰ ਨੰਬਰ 2 ਵਿਖੇ ਨਸ਼ੇ/ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਕਮ-ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਮਾਡਰਨ ਜੇਲ੍ਹ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ। ਅਪੀਲ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵੇਚਦਾ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਹੈ।

(7) ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਆਨੰਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਐੱਮ. ਪਾਲ ਐਂਬਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਗੋਲਡ ਮਾਈਨਸ ਲਿਮਿਟਿਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।¹ ਅਤੇ GMTank ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕੋ ਜੁਰਮ/ਦੁਰਾਚਾਰ ਲਈ ਦੋ ਵਾਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਅਰਧ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2013 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣਾ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਗਲਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਨੁਫੇਦ 311(2) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਉੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨੁਕਸ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਨਿਯਮਤ ਘਰੇਲੂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਵਿੱਚ ਜਾਓ ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ। ਦੋਸ਼ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(8) ਐੱਮ. ਪਾਲ ਐਂਬਨੀ ਅਤੇ ਜੀ.ਐੱਮ.ਟੈਂਕ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫੈਸਲੇ ਹਨ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਘਰੇਲੂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿਚ ਗਵਾਹ

1(1999) 3 SCC 679

2(2006) 5 SCC 446

(*Rajiv Narain Raina, J.*)
ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਫੈਸਲੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮ.ਵੀ.ਬਿਜਲਾਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਅਰਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਅਰਧ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ; ਉਹ ਸਬੂਤ ਦਾ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ; ਉਹ ਸਿਰਫ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। [ਪੈਰਾ ਦੇਖੋ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ 25]।

(9) ਮੈਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਐਮਵੀ ਬਿਜਲਾਨੀ ਕੇਸ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫੰਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਦੁਆਰਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿੱਜੀ ਨੁਕਸ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਮੇਲੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ,

ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਇਲਾਜ, ਜੋ ਕਿ ਸੀਵਿਲ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਘਰੇਲੂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

(10) ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਕਿਸਮ ਦੀ ਇੱਕ ਅਰਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਘਰੇਲੂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਰ ਦੁਰਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੇਲ ਪਰਿਸਰ ਦੀ ਸੈਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੰਦੇਹ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸਤਰਾਸਾ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀਆਂ, ਬਜ਼ਰਤੇ ਸ਼ੱਕ ਸੱਚਾ , ਵਾਜਬ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੇਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ੱਕ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਜਾਪਦਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਸੰਦੇਹ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਠੋਸ ਪੈਰੋਲ ਸਬੂਤ ਹਨ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਵਾਲ ਲਾਈਨ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਤੋਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। , ਉਸ ਖਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਸੰਦੇਹ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਅਪਰਾਧੀ ਵੱਲ ਬਦਲਦਾ ਹੈ।

(11) ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਰੇਲੂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰਾਸਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹ ਝੂਠੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਝੁੰਡ ਸਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਸਾਬੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੀਸਣ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਕੁਹਾੜਾ ਸੀ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਸਮਕਾਲੀ ਅਤੇ 5 ਮਈ, 2012 ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਇਨਕੁਆਰੀ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਖੋਜਾਂ ਵਿਗੜਦੀਆਂ, ਤਰਕਹੀਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਬਿਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ 56 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ, ਬਠਿੰਡਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਦੇ 20, ਪੇਪਰ-ਬੁੱਕ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ 60 61 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਖ਼ਤ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਜੋ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਦਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਬੂਤ ਦਾ ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰੇਲੂ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਅਤਿਅੰਤ ਜ਼ੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਵਜੋਂ ਯੋਗ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜੋ ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

(12) ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਸ

ਅਧਾਰ (Baiji Narain Baiji, I) ਦੇ ਖਲਾਅ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।

(13) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(14) ਫਿਰ ਵੀ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਨੁਕੂਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਾਇਲ ਮਹਿਤਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ